

Politika o človekovih pravicah, sodobnem suženjstvu in trgovini z ljudmi

Lastništvo politike:

Aleš Šifrer, vodja skladnosti
poslovanja

Datum začetka veljavnosti:

1. julij 2022

Datum pregleda:

1. julij 2024

Datum sprejema:

15. junij 2022

Sklicevanje na veljavno politiko družbe DB:

Korporativna načela DB – etika:
Kodeks ravnanja

Poslovno področje avtorja:

Skladnost poslovanja

1. Izjava o politiki

Zavedamo se svoje odgovornosti, da ščitimo in promoviramo človekove pravice svojih zaposlenih ter da spodbujamo svoje stranke, dobavitelje in deležnike, da počnejo enako. Naše ključne vrednote in kultura vključujejo zavezo do izvajanja etičnega poslovanja.

Kot etično podjetje Arriva spoštuje človekove pravice vsakega posameznika in ne tolerira nobene pojavne oblike suženjstva in trgovine z ljudmi.

Podjetje Arriva je zavezano preprečevanju suženjstva in trgovine z ljudmi ter strogo obsoja in prepoveduje vse vrste prisilnega dela ali suženjstva ter to vključuje v svoje standarde poslovnega ravnanja in kodeks ravnanja za poslovne partnerje.

2. Kdo mora upoštevati to politiko?

Ta politika velja za vsa podjetja skupine Arriva (vključno s podjetji v večinski lasti, kjer ima skupina Arriva nadzorni delež ali jih upravlja). Velja za vse zaposlene, ne glede na to, ali so zaposleni za polni ali polovični delovni čas, kot tudi, če v Arrivi opravljajo delo na podlagi druge pravne podlage, kot je pogodba o zaposlitvi.

Vsaka poslovna enota mora v celoti izvajati to politiko.

3.1 Naše zaveze:

Človekove pravice

Zavezani smo zagotavljanju zdravega in varnega delovnega okolja za svoje zaposlene in spoštovanju načel naših politik o okolju, zdravju in varnosti ter raznolikosti in vključevanju:

- V celoti podpiramo Deklaracijo o človekovih pravicah Organizacije združenih narodov in konvencije Mednarodne organizacije dela.
- Vse zaposlene obravnavamo enako in odkrito ter delujemo skladno z lokalno zakonodajo, ki ureja delovna razmerja.
- Prepoznavamo večšine in prispevek naših zaposlenih in zagotavljamo,

da so pošteno plačani glede na lokalni trg in pogoje.

- Ne toleriramo nadlegovanja ali diskriminacije na delovnem mestu, hkrati pa spodbujamo in sprejemamo raznolikost vseh vidikov našega poslovnega delovanja.
- Zavezani smo odkriti komunikaciji z našimi zaposlenimi in ne posegamo njihovo pravico, da so člani sindikata.

Sodobno suženjstvo in trgovina z ljudmi

- Sodobno suženjstvo je kaznivo dejanje in kršitev človekovih pravic. Podjetje Arriva ne tolerira suženjstva in trgovine z ljudmi pri nobenem delu svojega poslovanja ter neprestano nadzoruje in prenavlja način dela ter sodeluje z nabavno ekipo, da preprečuje sodobno suženjstvo.
- Politika o sodobnem suženjstvu podjetja Arriva temelji na zakonodaji Republike Slovenije, Splošni deklaraciji o človekovih pravicah Organizacije združenih narodov, Konvencije Mednarodne organizacije dela in drugih najsodobnejših našelih preprečevanja modernega suženjstva. Vsa podjetja skupine Arriva zunaj Združenega kraljestva morajo delovati skladno s to politiko ter lokalno zakonodajo.

3.2 Te zaveze izpolnjujemo z naslednjimi ukrepi:

Sodelovanje s poslovnimi partnerji:

- Ves čas skrbno preverjamo svoje dobavitelje in njihove prakse zato, da Arrivo in njene zaposlene ščitimo pred tveganji sodobnega suženjstva.
- Politika o človekovih pravicah, sodobnem suženjstvu in trgovini z ljudmi in Politika o nabavi skupine Arriva zahtevata, da dobavitelji delujejo skladno s kodeksom ravnanja skupine Arriva za poslovne partnerje.

Naša delovna sila:

- Pri sodelovanju z agencijami za zaposlovanje, posebej pri čezmejnem zaposlovanju, so izpolnjeni etični standardi.
- Vedno se prepričamo, da agencije za zaposlovanje delavcem ne zaračunavajo, posredno ali neposredno, nobenih provizij ali povezanih stroškov, ter da kandidatom zagotovijo vse potrebne podatke o delovnih pogojih.
- V državah, v katerih poslujemo, za zagotavljanje skladnosti izvedemo skrben pregled z agencijami za zaposlovanje.

Naše stranke:

- Našim sodelavcem omogočimo usposabljanje o tem, kako prepoznati in podpreti naše najbolj ranljive potnike, da jim zagotovimo zanesljive in varne prevoze.

3.2.1 Usposabljanje in razvoj

- Kjer je primerno, usposobimo zaposlene o vsebini te politike, da jim pomagamo zaznati znake sodobnega suženjstva in kršitve človekovih pravic v naši nabavni verigi in širšem poslovanju.

3.2.2 Odzivanje na obtožbe

- Svoje sodelavce, stranke, dobavitelje, obiskovalce in javnost spodbujamo, da spregovorijo, ko se jim zdi, da nekaj ni prav. Vsako rijavo suma sodobnega suženjstva jemljemo zelo resno in ob prijavi vedno ustrezno ukrepamo. Vsakdo, za katerega se ugotovi, da je sodeloval v domnevnem sodobnem suženjstvu, bo predmet preiskave, pri čemer bomo po potrebi vključili tudi lokalne organe pregona.
- Naše odnos z dobavitelji in tretjimi stranmi, ki delajo v našem imenu, bomo prekinili, če bo odkrito, da so kršili Splošno deklaracijo o človekovih pravicah Organizacije združenih narodov, Konvencije Mednarodne organizacije dela, zakonodajo Republike Slovenije ali interno politiko o preprečevanju modernega suženjstva.

3.2.3 Podatki in merjenje

- Premislek o tveganjih za sodobno suženjstvo je del našega nabavnega procesa in dejavnosti skrbnega pregleda. Zahtevamo aktivno zavezanost svojih dobaviteljev kodeksu ravnanja skupine Arriva za poslovne partnerje in, če je smiselno, da so tudi sami objavili izjavo o sodobnem suženjstvu.
- Beležimo vsa znana tveganja in sume za sodobno suženjstvo ter zagotavljamo, da so ustrezne ocene tveganja ali dejavnosti za njegovo zmanjševanje zabeležene.
- Zgolj informativno, Arriva v skladu z zakonodajo v združenem Kraljestvu letno preveri 80 odstotkov največjih naših dobaviteljev v skladu z matriko skrbnega pregleda, da prepoznati področja, ki bi lahko predstavljala tveganje za kršitev preprečevanja modernega suženjstva.
- Spremljamo potencialne kršitve človekovih pravic ali primere diskriminacije ter zagotavljamo, da so pomisleki, kjer so izraženi, temeljito preiskani.

3.3 Definicije:

3.3.1 Kaj je sodobno suženjstvo?

Sodobno suženjstvo je kaznivo dejanje pri katerem gre za izkoriščanje ljudi za komercialne ali osebne koristi. Žrtve sodobnega suženjstva so nadzorovane na različne načine, vključno s fizično silo ali zlorabo, grožnjami njim ali njihovi družini, prisilo in/ali preslepitvijo.

3.3.2 Vrste sodobnega suženjstva in trgovine z ljudmi

Obstaja več oblik sodobnega suženjstva. Spodaj je nekaj najpogostejših, vendar seznam ni izčrpen:

- a) **Služenje v gospodinjstvu:** Služenje v gospodinjstvu je vrsta suženjstva, pri kateri posamezniki opravljajo gospodinjska opravila, česar ne morejo prekiniti po lastni volji in imajo zelo omejen stik z zunanjo okolico. V nekaterih primerih delodajalec posamezniku zaseže potni list, vizum, druge osebne dokumente ali lastnino in omeji pravico do svobodnega gibanja. Služenje v gospodinjstvu se nanaša na žrtve, ki so prisiljene delati v zasebnih gospodinjskih, kjer opravljajo predvsem delo varstva otrok ali gospodinjska opravila.
- b) **Prisilno ali obvezno delo:** Človek je zadržan proti lastni volji in ob grožnji s kaznovanjem ali povračilnimi ukrepi, če odide (npr. nasilje, omejitev gibanja, dolžniške vezi, zadržanje plač ali

čezmerni odbitki, zaplemba potnega lista, vize in druge dokumentacije, grožnje, da jih bodo prijavi oblasti).

- c) **Služenje za odplačilo dolga:** Do osluženja za odplačilo dolga pride, ko je posameznik prisiljen delati toliko časa, da odplača dolg. Delodajalec lahko osnovnemu dolgu dodaja tudi druge stroške, zaradi katerih je odplačilo nemogoče ali bistveno oteženo, obvezno delo pa tako lahko postane trajne oblike. Ta oblika dela lahko traja več generacij, če se denimo otrok rodi v takšni situaciji, v kateri mora delati, da odplača dolgove staršev.
- d) **Delo otrok:** Vsaka oblika sodobnega suženjstva, ki vključuje posameznike mlajše od 18 let, se obravnava kot delo otrok. Delo otrok predstavlja več kot 25 odstotkov sodobnega suženjstva. Zaradi povpraševanja po poceni delovni sili in posebnih fizičnih značilnostih so otroci posebej ranljivi. Tisti, ki živijo v izjemni revščini, so zelo ranljivi za to vrsto suženjstva.
- e) **Trgovina z ljudmi:** Rekrutiranje, zapiranje ali prevoz ljudi z namenom izkoriščanja.
- f) **Tihotapljenje ljudi:** Številni migranti, begunci in prosilci za azil lahko postanejo žrtve tihotapcev z ljudmi, ki jim ponudijo pomoč pri nezakonitem prečkanju državnih mej. Tihotapci lahko posameznike prisilijo, da delajo v nečloveških pogojih, da poplačajo svoj »dolg« za nezakonito prečkanje meje.
- g) **Trgovina s prisilnim izvajanjem kaznivih dejanj:** Kriminalna omrežja žrtve izrabljajo za izvajanje nezakonitih dejavnosti, ki za omrežje ustvarjajo prihodke. Med takšne dejavnosti sodijo kraja, gojenje drog, prodaja ponarejenega blaga in tudi prisilno beračenje.

3.3.3. Opozorilni znaki, na katere bodite pozorni:

Vsi sodelavci morajo poznati običajne znake, ki kažejo na to, da je nekaj narobe, da bodo lahko prepoznali nevarnost za tveganje za kršitev človekovih pravic ali nastanek sodobnega suženjstva. To lahko vključuje:

- Delavce, ki:
 - nimajo pisnih pogodb o zaposlitvi,
 - so morali plačati za zaposlitev ali dostop do dela,
 - nimajo zahtevanih dokumentov, s katerimi bi dokazali zakonito pravico do dela v državi,
 - kažejo znake zlorabe in/ali so videti podhranjeni ali neurejeni,
 - se bojijo ali ne želijo govoriti z drugimi,
 - jih na delo in z dela vozi isti človek, pogosto zelo zgodaj zjutraj ali zelo pozno zvečer.
- Agencije, ki:
 - imajo zelo nizke cene glede na standarde v panogi,
 - zahtevajo, da več zaposlenim plačate prek istega bančnega računa,
 - predložijo enake podatke o najbližjem sorodniku za več zaposlenih.

4. Vaše odgovornosti

Vsi – Vsi zaposleni v skupini Arriva moramo upoštevati to politiko in vsa obvestila, povezana s to politiko.

Direktor podjetja Arriva - je odgovoren za izvajanje te politike. O uspešnosti se redno poroča skupini Arriva.

Vodje oddelkov in področij skupaj s sodelavci nabavnega oddelka zagotavljajo in so odgovorni, da področja pod njihovim vodstvom uvedejo in vzdržujejo dogovore za spoštovanje te politike.

5. Kako izraziti pomislek

Vsak zaposleni, poslovni partner ali deležnik skupine Arriva, ki meni, da je ta politika kršena ali obstaja nevarnost za njeno kršenje, lahko izrazi svoje pomisleke. Zaposleni v skupini Arriva morajo takoj, ko je to izvedljivo, izraziti svoje pomisleke neposredno nadrejenemu ali pa vodji oddelka za skladnost poslovanja. Naš cilj je spodbuditi odkritost in podprli bomo vsakogar, ki bo dobronamerno opozoril na pomisleke v skladu s to politiko, tudi če se bo izkazalo, da se moti.

Pomisleke lahko izrazite tudi zaupno prek zaupnega telefonskega predala na številko 5322 44 191 528 5322, prav tako lahko pošljete e-poštno sporočilo na zaupno@arriva.si ali pa uporabite lokalne organe za poročanje o neskladnosti.

6. Kršitve te politike

Kršitve te politike je treba obravnavati v skladu z disciplinsko politiko, ki velja za podjetje.

Sum na napačno ravnanje bomo preiskali v skladu z zakonodajo in ustrezno ukrepali, če najdemo dokaze o napačnem ravnanju. To ima lahko za posledico tudi prenehanje pogodbenega sodelovanja.

7. Nadaljnja navodila

To politiko je treba upoštevati skupaj z lokalno politiko, usposabljanjem ali smernicami o sodobnem suženjstvu in človekovih pravicah ter z drugimi usmeritvami za prijavljanje primerov sumov o kršitvah s področja sodobnega suženjstva ali človekovih pravic.

Vprašanja glede pojasnjevanja politike ali njene vsebine lahko posredujete lokalni ekipi nabavnega oddelka, oddelka za skladnost poslovanja ali vodji pravne službe.

Alternativno se lahko obrnete tudi na oddelek za skladnost poslovanja skupine prek e-naslova za skladnost poslovanja na zaupno@arriva.si

8. Priporočena orodja

Sodelavci, ki to politiko uporabljajo pri svojem delu, lahko uporabijo naslednja orodja, ki jim bodo pomagala spremljati kazalce tveganja v povezavi s sodobnim suženjstvom:

1. **Svetovni indeks suženjstva:** [Karte sveta](#) in podatki, ki pokrivajo pojavnost, ranljivost in odziv vlade na sodobno suženjstvo po svetu. Ta organizacija spremlja pojavo in uporabo produktov sodobnega suženjstva kot odziv na spreminjajoče se trende.

2. Ameriško ministrstvo za delo, [Seznam blaga, ki ga proizvajajo otroci, in poročilo o prisilnem delu](#), 2020: Strani 29–37 tega poročila navajajo najbolj tvegano blago po državah izvora in vrsti izdelka.